

Doporučený postup

Karta práce pro nakládání s odpadem

po vakcinaci proti COVID-19

Upozornění: Předložená karta je výhradně doporučeným postupem pro nakládání s odpadem vznikajícím po vakcinaci proti COVID-19 (s vysoce nebezpečným a GMO odpadem a ostrými předměty). Doporučení může sloužit jako podklad pro hodnocení a řízení rizik bezpečnosti a ochrany zdraví při práci prováděného zaměstnavatelem. Doporučením nejsou nikterak ovlivněny či nahrazeny povinnosti zaměstnavatele stanovené zejména zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, nebo dalších právních předpisů upravujících bezpečnost a ochranu zdraví při práci.

1 IDENTIFIKACE NEBEZPEČÍ

1.1 Identifikátor

Veškerý odpad vznikající při vakcinaci COVID-19 je nezbytné považovat za odpad infekční. Dané se dotýká všech druhů vakcín.

Současně je upozorňováno, že při vakcinaci vznikají odpady řadící se mezi ostré předměty (například jehly, vlastní skleněné obaly od vakcín – ampule atp.). Použité jehly musí být považovány za vysoce nebezpečný odpad z hlediska rizika pro pracovníky, které s nimi dále nakládají.

1.2 Telefonní číslo pro naléhavou situaci

Toxikologické informační středisko, Na Bojišti 1, 128 08, Praha 2

Telefon (24 hodin/den): +420 224 919 293; +420 224 915 402; +420 224 914 575.

2 HODNOCENÍ RIZIK, ŘÍZENÍ RIZIK

Všichni, kteří nakládají s odpady, musí nosit vhodné OOP a provádět častou hygienu rukou, viz níže.

Dále je nezbytné provést hodnocení a řízení rizik na pracovišti, tak je stanoveno zejména zákonem č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákone č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a jejich prováděcích právních předpisů.

3 POKYNY PRO PRVNÍ POMOC

3.1 Popis první pomoci

Při poranění ostrým předmětem: Rána se vymyje mýdlem nebo detergentním roztokem. Poté se rána osuší a dezinfikuje dezinfekčním přípravkem.

4 PRÁVNÍ RÁMEC

4.1 Právní rámec nakládání s odpady ze zdravotní péče

Při nakládání s odpady ze zdravotní péče je nutné vycházet z platných právních předpisů a metodik, které lze rozdělit do čtyř základních okruhů:

Vybrané právní předpisy v oblasti odpadového hospodářství

Vybrané právní předpisy v oblasti zdravotnictví
Vybrané právní předpisy navazující na Zákoník práce

Další vybrané předpisy a metodiky ČR, EU a WHO.

5 ODPADY VZNIKAJÍCÍ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Odpady, které vznikají při zdravotní péči, se zařazují **pod skupinu 18, podskupinu 18 01.**

18 ODPADY ZE ZDRAVOTNICTVÍ A VETERINÁRNÍ PÉČE A / NEBO Z VÝZKUMU S NIMI SOUVISEJÍCÍHO (S VÝJIMKOU KUCHYŇSKÝCH ODPADŮ A ODPADU ZE STRAVOVACÍCH ZAŘÍZENÍ, KTERÉ SE ZDRAVOTNICTVÍM BEZPROSTŘEDNĚ NESOUVISÍ)

18 01 Odpady z porodnické péče, z diagnostiky, z léčení nebo prevence nemocí lidí

18 01 01 Ostré předměty (kromě čísla 18 01 03) O/N (Použité ostré předměty je nutné zařazovat jako nebezpečný odpad. Tato kategorie odpadů zahrnuje všechny ostré předměty, které mohou poškodit pokožku, všechny věci a materiály, které jsou v úzkém vztahu k činnostem zdravotní péče a s nimiž je spojeno potenciální riziko poranění a/nebo infekce, jehly, kanyly, injekční stříkačky s jehlou, jehly s křídélky, bodce, skleněné střepey, ampule, pipety, čepele skalpelů, lancety, prázdné lékovky, zkumavky apod. „ostré předměty“.)

18 01 02 Části těla a orgány včetně krevních vaků a krevních konzerv (kromě čísla 18 01 03) značit O/N (např. drobný anatomický odpad typu vlasů, nehtů, zubů, tkání po drobných ošetřeních, tkání určených k vyšetření, produktu potratu do ukončeného dvanáctého týdne těhotenství a další biologický materiál včetně úklidu z míst, kde vzniká anatomický odpad)

18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce (Infekční odpad je veškerý odpad z infekčních oddělení včetně

zbytků jídla, nebo odpad ze všech prostorů, kde odpad může být infikován infekčním činitelem v množství, které způsobuje, že odpad je možno považovat za odpad s nebezpečnou vlastností infekčnost, odpad z mikrobiologických laboratoří včetně mikrobiologických kultur atd. Do této skupiny patří i biologicky kontaminovaný odpad, např. obvazový materiál, biologicky kontaminované pomůcky, infusní nástroje bez jehly, obaly transfúzní krve, pomůcky pro inkontinentní pacienty, kontaminované materiály z plastů a osobní ochranné pomůcky personálu. Patří sem i další odpady, které jsou kontaminovány lidskou krví, sekrety nebo výkaly.)

18 01 04 Odpady, na jejichž sběr a odstraňování nejsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce (Pod katalogové číslo 18 01 04 se zařazuje vytríděný odpad ze zdravotnických zařízení a jim podobných zařízení, který prokazatelně není kontaminován infekčním činitelem, který není biologicky kontaminován, a není kontaminován cytostatiky nebo jinými nebezpečnými látkami nebo vytríděný dekontaminovaný odpad. Odpad nevykazuje žádnou nebezpečnou vlastnost.)

18 01 06* Chemikálie, které jsou nebo obsahují nebezpečné látky (např. chemické látky z laboratoří nebo látky, které vznikají při diagnostických vyšetřeních, experimentálních pracích, čištění nebo desinfekci a obsahují nebezpečné chemické látky)

18 01 07 Chemikálie neuvedené pod číslem 18 01 06 (např. chemické látky z laboratoří nebo látky, které vznikají při diagnostických vyšetřeních, experimentálních pracích, čištění nebo desinfekci a neobsahují nebezpečné látky)

18 01 08* Nepoužitelná cytostatika

18 01 09* Jiná nepoužitelná léčiva neuvedená pod číslem 18 01 08

18 01 10* Odpadní amalgám ze stomatologické péče

Nebezpečné odpady jsou označeny v Katalogu odpadů symbolem * nebo se používá pro jejich značení O/N.

6 OMEZOVÁNÍ EXPOZICE/OSOBNÍ OCHRANNÉ PROSTŘEDKY (OOP/OOPP)

6.1 Kontrolní parametry

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

§ 75b

Postup při poranění ostrým kontaminovaným předmětem nebo nástrojem

(1) Poskytovatel zdravotních služeb a poskytovatel sociálních služeb je povinen bezodkladně oznámit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví každé poranění zdravotnického nebo jiného odborného pracovníka, které vzniklo při manipulaci s ostrým kontaminovaným předmětem nebo nástrojem použitým k provádění zdravotních výkonů během poskytování zdravotní péče nebo sociálních služeb, v jehož důsledku by mohlo dojít ke vzniku infekčního onemocnění přenosného krví. Příslušný orgán ochrany veřejného zdraví rozhodne o nařízení lékařského dohledu nad poraněným pracovníkem.

(2) Poskytovatel zdravotních služeb je povinen postupovat při laboratorní diagnostice u poraněného pracovníka v souladu se systémem epidemiologické bdělosti pro vybrané infekce.

Nařízení vlády č. 361/2007 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví při práci, ve znění pozdějších předpisů.

6.2 Omezování expozice

Omezování expozice pracovníků

Dodržujte běžná preventivní opatření při zacházení s vysoce nebezpečným odpadem a ostrými předměty. Při práci nekuřte, nejezte. Zajistěte dostatečné větrání.

Ochrana rukou: zdravotnické rukavice.

Ochrana kůže: Vhodný pracovní oděv.

7 SHROMAŽĎOVÁNÍ ODPADU

7.1 Shromažďování odpadů

Odpad vznikající při vakcinaci proto musí být v místě jeho vzniku bezpečně shromažďován v obalech certifikovaných pro ostré předměty (normě ČSN EN ISO 23907 [854002] Ochrana před poraněním ostrými předměty) a infekční odpad.

7.2 Shromažďovací nádoby/předměty

Shromažďovací prostředky musí být pevné, nepropíchnutelné nádoby umožňující průběžné uzavírání nádob a po naplnění jejich pevné uzavření. Při nedodržení bezpečných postupů při nakládání s ostrými předměty jsou vystaveni riziku pacienti, zdravotnický personál, který nakládá s odpady ve zdravotnickém zařízení, personál při úpravě odpadu, jeho přepravy, využití nebo odstranění. Ohrožení mohou být i občané.

7.3 Doba shromažďování

Shromažďování odpadu ve shromažďovacích prostředcích ve zdravotnických zařízeních do doby přepravy k odstranění jsou maximálně 3 dny. Odpad musí být shromažďován v uzamčeném, nepovoláným osobám nepřístupném chlazeném shromažďovacím prostoru.

Každý shromažďovací prostředek je třeba, s ohledem na ochranu zdraví zaměstnanců zdravotnických zařízení i ostatních osob, které s odpadem dále nakládají, řádně označit druhem odpadu, místem vzniku, datem, katalogovým číslem odpadu a nejlépe i barevným odlišením shromažďovacího prostředku.

8 DEKONTAMINACE ODPADU

Pokud je to možné, měl by být odpad dekontaminován nebo alespoň ošetřen desinfekcí, a to v místě jeho vzniku. Obal odpadu se před transportem ze zdravotnického zařízení desinfikuje vhodným desinfekčním prostředkem, a to z důvodu ochrany zdraví pracovníků, kteří s odpadem dále nakládají.

Pokud odpad není v místě jeho vzniku dekontaminován certifikovaným zařízením musí být bezprostředně po jeho odvozu ze zdravotnického zařízení odstraněn spalováním. Dále doporučujeme, aby původce odpadu (zdravotnické zařízení) byl informován o způsobu a místo odstranění tohoto odpadu.

9 INFORMACE PRO PŘEPRÁVU

Na odpad se vztahují stejné povinnosti pro nakládání a transport jako pro ostatní infekční odpad kategorie B (UN 3291) uvedený v Katalogu odpadů pod kódy odpadů „18 01 01* Ostré předměty“ a „18 01 03* Odpady“, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce“.

10 DALŠÍ INFORMACE

Informace o školení: Školení o bezpečnosti a hygieně práce při práci s látkou provádět pravidelně dle příslušných předpisů a norem.

Doporučené postupy pro nakládání s infekčním odpadem jsou podrobně popsány v certifikované Metodice pro nakládání s odpady ze zdravotnických, veterinárních a jim podobných zařízení

<http://www.szu.cz/tema/zivotni-prostredi/odpady-ze-zdravotnickych-zarizeni>

<http://www.szu.cz/tema/prevence/stanovisko-narodniho-referencniho-centra-pro-hygienu-pudy-a-3>

https://www.mzp.cz/cz/nakladani_s_odpady_z_dravotnictvi

Směrnice Rady 2010/32/EU, kterou se provádí Rámcová dohoda o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a ostatních zdravotnických zařízeních, uzavřená mezi HOSPEEM a EPSU.

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 306/2012 Sb., o podmínkách předcházení, vzniku a šíření infekčních onemocnění a o hygienických požadavcích na provoz zdravotnických zařízení a ústavů sociální péče, ve znění pozdějších předpisů.

OSTRÝ ODPAD – OSTRÉ PŘEDMĚTY

Zdravotnický personál je denně vystaven riziku infekce v důsledku zranění způsobených injekčními stříkačkami nebo jinými ostrými předměty (skalpely, šicí nástroje, atd.). Řada poranění může vzniknout také nevhodnými pracovními postupy či při odstranění ostrých předmětů, způsobená injekčními jehlami a jinými ostrými nástroji (skalpely, šicí nástroje, atd.). Tato zranění způsobená ostrými předměty jsou nejčastější pracovní úrazy zdravotnických pracovníků v Evropě. Odhaduje se, že na území Evropské unie dojde k více než jednomu milionu takových poranění ročně. Z těchto důvodů evropští sociální partneři HOSPEEM (Evropské sdružení nemocničních a zdravotnických zaměstnavatelů, oborová organizace zastupující zaměstnavatele) a EPSU (Evropská federace odborových svazů veřejných služeb, evropská oborová organizace) připravili rámcovou dohodu o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a ostatních zdravotnických zařízeních (dále jen „dohoda“). K provedení dohody přijala Rada Evropské unie SMĚRNICI RADY 2010/32/EU ze dne 10. května 2010, kterou se provádí Rámcová

dohoda o prevenci poranění ostrými předměty v nemocnicích a ostatních zdravotnických zařízeních, uzavřená mezi HOSPEEM a EPSU33.

Ostrý odpad musí být shromažďován odděleně od jiného odpadu. Shromažďovací prostředky musí být uzavíratelné nádoby na ostré prostředky (jehly, skalpely apod.) pevné, nepropíchnutelné a musí umožnit průběžné uzavírání nádoby a po naplnění pevné uzavření a měly by odpovídat normě ČSN EN ISO 23907 (854002) Ochrana před poraněním ostrými předměty. Při nedodržení bezpečných postupů při nakládání s ostrými předměty jsou vystaveni riziku také pacienti, nezdravotnický personál, který nakládá s odpady ve zdravotnickém zařízení, personál při úpravě odpadu, přeprav, využití nebo odstranění. Ohrožení mohou být i občané.

Technicky bezpečné a jasně označené nádoby pro ukládání ostrých předmětů určených k jednorázovému použití, vč. injekčního vybavení musí být umístěny na všechna místa, kde se ostré předměty používají tak, aby byly lehce a pohodlně dostupné a tak, aby použité předměty mohly být vyhozeny okamžitě. Nádoby nesmí být přeplňovány a musí se likvidovat jednou za 24 hodin.

Shromažďování ostrého odpadu ve shromažďovacích prostředcích do doby přepravy k odstranění jsou maximálně 3 dny, ostrý odpad musí být shromažďován v uzamčeném, nepovoláným osobám nepřístupném chlazeném shromažďovacím prostoru. Skladování ostrého odpadu je možné stejně jako infekčního odpadu po dobu 1 měsíce v mrazicím nebo chlazeném prostoru při teplotě maximálně 8°C. V některých případech mohou být výjimečně na pracovišti (kde vzniká minimum ostrého odpadu), shromažďovací prostředky splňující platnou normu ČSN EN ISO 23907 16 až do naplnění prostředku, ale nejdéle po dobu 3 dnů. Na nakládání s ostrými předměty se vztahuje i vyhláška. Použité ostré předměty se zařazují pod katalogové číslo 18 01 01* Ostré předměty, kategorie N.

Každé poranění zaměstnance, které vzniklo při manipulaci s ostrým kontaminovaným předmětem nebo nástrojem použitým k provádění zdravotních výkonů během poskytování zdravotní péče a může mít za důsledek vznik infekčního onemocnění přenosného krví, musí zaměstnanec bezodkladně oznámit zaměstnavateli, přímému nadřízenému nebo zástupci zaměstnanců pro BOZP dle § 106 odst. 4 písm. h) zákoníku práce. Zaměstnavatel je každé takové poranění povinen bezodkladně nahlásit příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví v souladu s § 75b zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví, ve znění pozdějších předpisů. Hlášení poranění ostrými předměty se ohlašují na územních pracovištích krajských hygienických stanic, a to na oddělení epidemiologie. Poraněný zaměstnanec má být vyslán k příslušnému poskytovateli pracovnílékařských služeb, dále se postupuje dle pokynů lékaře a orgánu ochrany veřejného zdraví. Následná vyšetření osob, které se poranily o použitou jehlu, jsou podrobněji popsány v článku č. 7 přílohy č. 8 ve vyhlášce č. 473/2008 Sb., o systému epidemiologické bdělosti, případně dle informací orgánu ochrany veřejného zdraví.

INFEKČNÍ ODPAD

Infekční odpad je veškerý odpad z infekčních oddělení včetně zbytků jídel a odpad ze všech prostorů, kde odpad může být infikován infekčním činitelem v množství, které způsobuje, že odpad je možno považovat za odpad s nebezpečnou vlastností HP9 "infekční,.. Do infekčního odpadu lze dále zařadit použité chirurgické materiály, materiál dialyzačních zařízení, použité nemocniční podložky, pleny, odpad z laboratoří zpracovávající biologický materiál, mikrobiologických laboratoří (mikrobiologické kultury) apod. Specifikaci infekčního odpadu musí provést původce odpadu v provozním řádu zařízení, a to pro jednotlivá pracoviště. Do této skupiny odpadu patří i biologicky kontaminované odpady, které jsou kontaminovány lidskou krví, sekrety nebo výkaly. Biologicky kontaminované odpady mohou být kontaminovány i podmíněně patogenními nebo patogenními mikroorganismy. Mezi tyto odpady lze zařadit kontaminovaný obvazový materiál, kontaminované pomůcky, infusní nástroje bez jehly, obaly transfúzní krve, pomůcky pro inkontinentní pacienty, materiály z plastů, kontaminované osobní ochranné pomůcky personálu apod. V případě místa vzniku biologicky kontaminovaného odpadu ve zdravotnických zařízeních, v domovech důchodců nebo ústavech sociální péče je nutné vždy zvažovat

riziko infekce. U biologicky kontaminovaného odpadu původce těžko předem vyloučí jakoukoliv možnost přítomnosti infekčních činitelů. Infekční odpad se zařazuje pod kat. č. 18 01 03* Odpady, na jejichž sběr a odstraňování jsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce, kategorie N. Pro nakládání s tímto odpadem je nutné jeho oddělené shromažďování a balení do certifikovaných obalů nebo dvojitých pytlů dle závažnosti možného infekčního činitele.

- Shromažďování tohoto odpadu se provádí podle provozního řádu zařízení ve shromažďovacích nádobách, které musí odpovídat jiným právním předpisům. Požadavky na shromažďovací prostředky včetně značení obalů jsou uvedeny v části 4.1.6.1 až 4.1.6.3 metodiky. Kromě předepsaného značení se doporučuje používání žlutě označovaných sběrných a shromažďovacích prostředků. Odpad se třídí v místě vzniku, nebezpečný odpad se ukládá do označených, oddělených, krytých, uzavíratelných, nepropustných a mechanicky odolných obalů, spalitelných bez nutnosti další manipulace s odpadem.

- Infekční odpad se nesmí překládat z jednoho obalu do jiného ani dodatečně třídít. Přechodné shromáždění do doby přepravy k odstranění jsou maximálně 3 dny, infekční odpad musí být shromažďován v uzamčeném, nepovolaným osobám nepřístupném chlazeném shromažďovacím prostoru. Nebezpečné odpady, se neukládají do papírových obalů.

- Skladování infekčního odpadu je možné po dobu 1 měsíce v mrazicím nebo chlazeném prostoru při teplotě maximálně 8 °C. Vysoce infekční odpad musí být bezprostředně v přímé návaznosti na jeho vznik upraven dekontaminací certifikovaným technologickým zařízením. Po dekontaminaci se odpad se zařazuje pod katalogové číslo 18 01 04 Odpady, na jejichž sběr a odstraňování nejsou kladeny zvláštní požadavky s ohledem na prevenci infekce, kategorie O.

Vypracováno:

Ministerstvo zdravotnictví, odbor ochrany veřejného zdraví

Dne:

14. prosince 2020